

PATVIRTINTA

Audito ir apskaitos tarnybos
direktoriaus 2015 m. birželio 16 d.
įsakymu Nr. VAS-38

11-ASIS VERSLO APSKAITOS STANDARTAS „SĄNAUDOS“

(TAR 2015-06-16, i. k. [2015-9640](#))

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šio standarto tikslas – nustatyti įmonės sąnaudų pripažinimo, vertinimo ir apskaitos tvarką.
2. Standartą įmonės taiko sąnaudų, kurios parodomos pelno (nuostolių) ataskaitoje, apskaitai.
3. Labai maža įmonė, rengianti 1-ojo verslo apskaitos standarto „Finansinė atskaitomybė“ 8 punkte nustatytą finansinių ataskaitų rinkinį, taiko šio standarto nuostatas ir naudojami X skyriuje nustatyti išimtims.
4. Specialiųjų sričių įmonių sąnaudų pripažinimo, vertinimo ir apskaitos tvarką nustato atitinkami verslo apskaitos standartai ir šis standartas, jei jis neprieštaruja atitinkamos srities verslo apskaitos standarto nuostatomis.

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

5. Pagrindinės šio standarto sąvokos:
 - 5.1. **Patikimas įvertinimas** – įvertinimas, pagrįstas išsamia ir objektyvia informacija.
 - 5.2. **Sąnaudos** – ekonominės naudos sumažėjimas dėl turto sunaudojimo, pardavimo, netekimo, vertės sumažėjimo ir prisiimtų įsipareigojimų per ataskaitinį laikotarpį, kai dėl to sumažėja nuosavas kapitalas, išskyrus tiesioginį jo mažinimą.
6. Kitos šiame standarte vartojamos sąvokos turi tą pačią reikšmę, kaip Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos, Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės ir Lietuvos Respublikos įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymuose ir kituose verslo apskaitos standartuose.

III. SĄNAUDŲ PRIPAŽINIMAS

7. Apskaitoje sąnaudos pripažįstamos, registruojamos ir pelno (nuostolių) ataskaitoje parodomas, kai atitinka sąnaudų apibrėžimą ir galima patikimai nustatyti jų vertę. Apskaitoje sąnaudos registruojamos vadovaujantis kaupimo ir palyginimo principais.

8. Vadovaujantis kaupimo principu, apskaitoje sąnaudos registruojamos, kai jos patiriamos, neatsižvelgiant į laiką, kada buvo išleisti pinigai.

9. Vadovaujantis palyginimo principu, apskaitoje sąnaudos registruojamos tuo pačiu metu, kaip ir pajamos, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusios su tuo pačiu sandoriu. Sąnaudomis pripažįstama tik ta sunaudoto turto, jo vertės sumažėjimo ar padidėjusių įsipareigojimų dalis, kuri tenka per ataskaitinį laikotarpį uždirbtoms pajamoms. Išlaidos, kurios nesusijusios su pajamomis, uždirbtomis per ataskaitinį laikotarpį, bet skirtos pajamoms uždirbti būsimais laikotarpiais, apskaitoje registruojamos ir parodomas balanse kaip turtas. Turto dalis, skirta būsimųjų laikotarpių pajamoms uždirbti, sąnaudomis bus pripažinta tada, kai bus uždirbtos atitinkamos pajamos, gauta ekonominė nauda, susijusi su turtu ar jo naudojimu, arba kai ši nauda pasibaigs. Tačiau, taikant palyginimo principą, turtas apskaitoje nepripažįstamas ir balanse neparodomas, jei jis neatitinka turto apibrėžimo ir pripažinimo požymių.

10. Jeigu tam tikro turto naudojimas teiks ekonominę naudą ateinančiais ataskaitiniais laikotarpiais ar leis uždirbti kelių ateinančių ataskaitinių laikotarpių pajamų ir jei pajamų ir sąnaudų ryšys gali būti nustatomas tik apytiksliai, sąnaudos apskaitoje pripažįstamos taikant netiesioginius pripažinimo būdus, nustatytus atitinkamuose verslo apskaitos standartuose, pavyzdžiui, ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo sąnaudos – pagal 12-ojo verslo apskaitos standarto „Ilgalaikis materialusis turtas“ ar nematerialiojo turto amortizacijos sąnaudos – pagal 13-ojo verslo apskaitos standarto „Nematerialusis turtas“ nuostatus.

11. Sąnaudos apskaitoje registruojamos tą patį ataskaitinį laikotarpį, kada buvo patirtos, tais atvejais, kai jų neįmanoma tiesiogiai susieti su uždirbtomis konkrečiomis pajamomis.

12. Šis standartas nustato bendrą įmonės sąnaudų pripažinimo, vertinimo ir apskaitos tvarką. Detalesnė sąnaudų pripažinimo tvarka nustatyta kituose verslo apskaitos standartuose, pavyzdžiui:

12.1. Nematerialiojo ir ilgalaikio materialiojo turto mainų ir perleidimo sąnaudų (nuostolių) – 13-ajame verslo apskaitos standarte „Nematerialusis turtas“ ir 12-ajame verslo apskaitos standarte „Ilgalaikis materialusis turtas“.

12.2. Finansinio turto ir trumpalaikių investicijų perleidimo ir vertės sumažėjimo sąnaudų (nuostolių) – 18-ajame verslo apskaitos standarte „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“.

12.3. Garantinio remonto įsipareigojimų sąnaudų – 19-ajame verslo apskaitos standarte „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai, neapibrėžtasis turtas ir poataskaitiniai įvykiai“.

13. Tarpininkų sąnaudomis pripažįstamos tik su tarpininkavimo pajamomis susijusios sąnaudos. Vykdamas tarpininkavimo sandorius, trečiųjų asmenų vardu sumokėtos sumos tarpininko sąnaudomis nepripažįstamos.

14. Parduodant prekes iš akcizais apmokestinamų prekių sandėlio, akcizų suma, kurią į valstybės biudžetą turi sumokėti įmonė, laikoma trečiųjų asmenų vardu sumokamomis sumomis.

15. Atlyginimas už teisę naudotis autorių ir gretutinėmis teisėmis, patentu, licencija, franšize ir panašias teises apskaitoje pripažįstamas sąnaudomis atsižvelgiant į sutarčių sąlygas, jei pagal 13-ojo verslo apskaitos standarto „Nematerialusis turtas“ nuostatas jis nepripažįstamas nematerialiuoju turtu.

16. Su finansiniu turtu ir įsipareigojimais susijusių palūkanų sąnaudos apskaitoje registruojamos kaupimo principu taikant apskaičiuotų palūkanų metodą, nustatytą 18-ajame verslo apskaitos standarte „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“.

17. Baudos ir delspinigiai už pavėluotus ar neįvykdytus atsiskaitymus pripažįstami sąnaudomis, kai atsiranda prievolė juos mokėti ir yra tikimybė, kad juos reikės sumokėti.

18. Sąnaudos pagal paskirtį skirstomos į pardavimo savikainos, pardavimo, bendrąsias ir administracines sąnaudas, kitos veiklos, finansinės ir investicinės veiklos ir pelno mokesčio sąnaudas.

IV. SAŃAUDŲ VERTINIMAS

19. Sąnaudos turi būti patikimai įvertintos. Paprastai atsiskaitymai vykdomi pinigais ar jų ekvivalentais, todėl sąnaudos įvertinamos sumokėta arba mokėtina pinigų ar jų ekvivalentų suma neįskaitant pridėtinės vertės mokesčio, kurį įmonė turi teisę įtraukti į PVM atskaitą. Tačiau kai kuriais atvejais sąnaudų vertė nustatoma taip:

19.1. Jei turtas įsigijamas išsimokėtinai per ilgesnį kaip 12 mėnesių laikotarpį ir jei sutartyje palūkanos nenurodytos arba jos reikšmingai skiriasi nuo rinkos palūkanų normos, įsigijimo savikaina apskaičiuojama diskontuojant visą mokėtiną sumą iki dabartinės vertės pritaikius rinkos palūkanų normą. Visos mokėtinės sumos ir diskontuojant gautos mokėtinės sumos skirtumas pripažįstamas palūkanų sąnaudomis per visą išsimokėjimo laikotarpį.

19.2. Kai mainomas nematerialusis, ilgalaikis materialusis ar finansinis turtas, sąnaudos yra apskaičiuotas turto mainų nuostolis.

19.3. Kai kiti verslo apskaitos standartai leidžia daryti pajamų ir sąnaudų užskaitą, sąnaudos yra skaičiuojant grynąjį ūkinės operacijos rezultatą gautas nuostolis, pavyzdžiui, nuostolis perleidus ilgalaikį materialųjį turtą.

20. Jei apskaitoje užregistravus turtą vėliau tiekėjas suteikia nuolaidų arba turtas nuvertėja, tai nustatant sąnaudų dydį naudojama sumažinta jo vertė. Jei nuolaidos gaunamos, kai turtas jau parduotas ar sunaudotas, tai gautų nuolaidų suma koreguojamos sąnaudos. Jei nuolaidos gaunamos, kai turtas jau apskaitoje užregistruotas, bet dar neparduotas ar nesunaudotas, koregavimai dėl gautų nuolaidų atliekami pagal atitinkamų standartų nuostatas.

21. Jei įmonė, pridėtinės vertės mokesčio mokėtoja, turi teisę šį mokestį įtraukti į PVM atskaitą, šis pirkimo PVM į sąnaudas neįtraukiamas. Jei įmonė neturi teisės įtraukti PVM į

atskaitą, tai pirkimo PVM gali būti pripažįstamas sąnaudomis arba įtraukiamas į turto įsigijimo savikainą pagal atitinkamų verslo apskaitos standartų nuostatas.

22. Sąnaudos mažinamos gaunamų kompensacijų ir dotacijų sumomis, kurias įmonei suteikia ar sumoka kiti asmenys, jei pagal 10-ąjį verslo apskaitos standartą „Pajamos“ ir 21-ąjį verslo apskaitos standartą „Dotacijos ir subsidijos“ šios sumos ar jų dalis nepriskiriamos pajamoms.

V. PARDAVIMO SAVIKAINA

23. Apskaitoje į pardavimo savikainą įtraukiamos įmonės sąnaudos, susijusios su konkrečiomis pagrindinės veiklos paslaugomis, produkcija ir prekėmis, parduotomis per ataskaitinį laikotarpį.

24. Į pardavimo savikainą įtraukiama apskaitoje užregistruota atsargų vertė. Jei atsargos, kurių vertė priskiriama pardavimo savikainai, buvo nukainotos, į savikainą įtraukiama nukainota jų vertė.

25. Pardavimo savikainą registruojant apskaitoje, ji gali būti skirstoma pagal įmonės veiklos pobūdį į suteiktų paslaugų savikainą ir parduotų prekių savikainą.

26. Suteiktų paslaugų savikaina pripažįstama ir apskaitoje registruojama tą patį ataskaitinį laikotarpį, kada už suteiktas paslaugas buvo pripažintos pajamos. Ilgalaikių sutarčių, kurių numatytos veiklos pradžia ir pabaiga patenka į skirtingus ataskaitinius laikotarpius, sąnaudų pripažinimo ir pateikimo finansinėse ataskaitose tvarką nustato 25-asis verslo apskaitos standartas „Statybos ir kitos ilgalaikės sutartys“.

27. Į suteiktų paslaugų savikainą įtraukiama šiam tikslui sunaudotų atsargų vertė, darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokų sąnaudos, teikiant paslaugas naudojamo ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos, trečiųjų asmenų suteiktų paslaugų ir panašios sąnaudos.

28. Parduotų prekių savikaina pripažįstama ir apskaitoje registruojama tą patį ataskaitinį laikotarpį, kada prekės parduodamos. Pagal įmonės veiklos pobūdį parduotų prekių savikaina gali būti skirstoma į parduotos produkcijos savikainą ir perparduoti skirtų prekių savikainą.

29. Parduotų prekių savikaina nustatoma taikant tuos pačius atsargų sunaudojimo (nuolat ar periodiškai) ir įkainojimo (FIFO, LIFO, svertinio vidurkio, konkrečių kainų ar kitus) būdus, kurie atsargų apskaitai taikomi pagal 9-ąjį verslo apskaitos standartą „Atsargos“.

VI. PARDAVIMO, BENDROSIOS IR ADMINISTRACINĖS SĄNAUDOS

30. Sąnaudos, kurių neįmanoma susieti su konkrečių parduotų prekių ar suteiktų paslaugų savikaina ir kurios susijusios su visa įmonės veikla, išskyrus finansinės, investicinės ir kitos veiklos sąnaudas, apskaitoje registruojamos kaip pardavimo arba bendrosios ir administracinės sąnaudos.

31. Pardavimo, bendrosios ir administracinės sąnaudos pripažįstamos ir apskaitoje registruojamos pagal šio standarto bendras nuostatas tą patį ataskaitinį laikotarpį, kai patiriamos.

VII. KITŲS VEIKLOS SĄNAUDOS

32. Kitos veiklos sąnaudoms priskiriamos sąnaudos, kurių įmonė nepriskiria pagrindinei, finansinei ir investicinei veiklai.

33. Kitos veiklos sąnaudos pripažįstamos ir apskaitoje registruojamos vadovaujantis šio standarto nustatyta bendra sąnaudų pripažinimo ir vertinimo tvarka.

VIII. FINANSINĖS IR INVESTICINĖS VEIKLOS SĄNAUDOS

34. Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos pripažįstamos ir apskaitoje registruojamos vadovaujantis bendra sąnaudų pripažinimo ir įvertinimo tvarka. Su finansiniu turtu ar finansiniu įsipareigojimu susijusių finansinės ir investicinės veiklos sąnaudų ir nuostolių pripažinimo ir registravimo apskaitoje atvejų nurodyta kituose verslo apskaitos standartuose, pavyzdžiui:

34.1. Finansinio turto tikrosios vertės sumažėjimo ar finansinių įsipareigojimų tikrosios vertės padidėjimo bei jų perleidimo nuostolių, finansinio turto ir trumpalaikių investicijų nuvertėjimo, palūkanų už gautas paskolas ir kitų panašių su įmonės finansine ir investicine veikla susijusių sąnaudų – 18-ajame verslo apskaitos standarte „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“.

34.2. Palūkanų už finansinės nuomos būdu įsigyjamą turtą – 20-ajame verslo apskaitos standarte „Nuoma, lizingas (finansinė nuoma) ir panauda“.

34.3. Sandorių užsienio valiuta ir balanso straipsnių užsienio valiuta įvertinimo bei užsienyje veikiančių kontroliuojamų ir asocijuotųjų įmonių perleidimo valiutų kursų pokyčio nuostolių – 22-ajame verslo apskaitos standarte „Užsienio valiutos kurso pasikeitimas“.

34.4. Su finansiniu turtu ar finansiniu įsipareigojimu, atsirandančiu iš išvestinės finansinės priemonės, susijusių sandorio sudarymo išlaidų, tikrosios vertės pokyčio, nuvertėjimo ir nurašymo nuostolių – 26-ajame verslo apskaitos standarte „Išvestinės finansinės priemonės“.

35. Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudomis taip pat pripažįstami investicinio turto, pripažinto pagal 12-ojo verslo apskaitos standarto „Ilgalaikis materialusis turtas“ reikalavimus, nuvertėjimo ir tikrosios vertės pokyčio nuostoliai.

36. Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos dėl investicijų apskaitai taikomo nuosavybės metodo pripažįstamos ir konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose parodomos pagal 15-ojo verslo apskaitos standarto „Investicijos į asocijuotąsias įmones“ reikalavimus.

IX. PELNO MOKESČIO ŠAŃAUDOS

37. Ataskaitinio laikotarpio pelno mokesčio šaŃaudos ir pelno mokesčio įsipareigojimas pripažįstami tą laikotarpį, už kurį yra apskaičiuoti, pagal 24-ojo verslo apskaitos standarto „Pelno mokesčiai“ nuostatas. Atidėtojo pelno mokesčio šaŃaudos pripažįstamos ir apskaitoje registruojamos pagal 24-ąjį verslo apskaitos standartą „Pelno mokesčiai“, jei įmonė taiko minėto standarto reikalavimus dėl atidėtojo pelno mokesčio.

X. LABAI MAŽOMS ĮMONĖMS TAIKOMOS IŠIMTYS

38. Labai mažų įmonių, kurios pasirinko rengti 1-ojo verslo apskaitos standarto „Finansinė atskaitomybė“ 8 punkte nustatytą finansinių ataskaitų rinkinį, šaŃaudos skirstomos pagal pobūdį į atsargų ir išteklių šaŃaudas, su darbo santykiais susijusias šaŃaudas, nusidėvėjimo, amortizacijos ir turto vertės sumažėjimo, kitas šaŃaudas ir pelno mokesčio šaŃaudas. Kadangi šaŃaudos paskirstomos pagal pobūdį, jų perskirstyti pagal paskirtį nereikia.

39. Labai mažų įmonių atsargų ir išteklių šaŃaudos apskaičiuojamos iš įsigytų atsargų ir sunaudotų išteklių vertės atėmus atsargų likučio padidėjimą arba pridėjus atsargų likučio sumažėjimą. Įsigytų atsargų ir sunaudotų išteklių vertė ir atsargų likučio pokytis parodomi trumpos pelno (nuostolių) ataskaitos atskiruose straipsniuose.

XI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

40. Šis standartas taikomas sudarant 2016 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių ataskaitinių laikotarpių finansines ataskaitas.
